

HAFTAYA BAKIŞ

OPEC toplantısında anlaşma sağlandı.

Uzun zamandır piyasaların gündeminde olan OPEC toplantısından üretimi kısıma kararı çıktı. Birliğin üç büyük üreticisi olan Suudi Arabistan, İran ve Irak arasındaki anlaşmazlığın çözülmesi sonucunda OPEC 8 yılın ardından ilk kez üretimde kesintiye gidecek. Böylece, OPEC üyelerinin toplam petrol üretiminin Ocak 2017'den itibaren günlük 1,2 milyon varil düzeyinde azaltılması planlanıyor. Rusya'nın da üretim kesintisine giderek karara destek olması bekleniyor. Üretimi azaltma kararının açıklanmasının ardından petrol fiyatlarında hızlı yükseliş görülürken, enerji hisselerine alım geldi. Öte yandan, küresel ekonomik aktivitede beklenen zayıf seyrin, üretimi düşürme kararının desteklediği petrol fiyatlarındaki artış eğilimini sınırlayacağını düşünüyoruz.

ABD'de işsizlik oranı %4,6'ya geriledi.

Geçen hafta ABD'de açıklanan veriler ekonomide toparlanmanın sürdüğüne işaret etti. ABD'de büyüme oranı 3. çeyrekte nihai olarak %2,9'dan %3,2'ye revize edilirken, bu gelişmede tüketim harcamalarındaki yükseliş etkili oldu. Kasım'da 107,1 değerini alarak Temmuz 2007'den bu yana en yüksek seviyeye ulaşan tüketici güven endeksi, tüketici talebindeki toparlanmanın önümüzdeki dönemde de süreceğine işaret etti. Geçtiğimiz hafta ABD'de takip edilen bir diğer önemli gelişme ise Cuma günü açıklanan tarımdışı istihdam verisiydi. Kasım ayında tarımdışı istihdam 178 bin kişi artarken, işsizlik oranı hızlı bir gerileme sergileyerek Ağustos 2007'den bu yana en düşük seviyesi olan %4,6'ya indi. Tarımdışı istihdam verilerinde geçmişe dönük revizyonlar dikkat çekerken, ortalama saatlik kazanç değişiminin negatif gerçekleşmesi sürpriz bir gelişme olarak kayda geçti.

İtalya'da anayasa referandumunda ret kararı çıktı.

İtalya'da Pazar günü yapılan referandumda anayasa değişikliği önerisi reddedildi. Kararın ardından Başbakan Renzi görevinden ayrılacağını açıklarken; euro ilk tepki olarak dolar karşısında son 20 ayın en düşük seviyesine indi. Renzi'nin istifasının ardından 2017'de erken seçime gidilmesi beklenen İtalya'da ekonomideki kırılma risklerinin, bankacılık sektöründe yaşanan sorunların ve AB karşıtı söylemlerin önümüzdeki dönemde daha da öne çıkması bekleniyor.

Öte yandan, Euro Alanı'nda işsizlik oranı Ekim'de %9,8 ile tahminlerin altında gerçekleşti. İşsizlik oranının %10 seviyesinin altına inerek 2009'dan bu yana en düşük seviyesinde gerçekleşmesi olumlu algılandı. Bu dönemde tüketici fiyatları öncü verilere göre yıllık bazda %0,6 artarak Nisan 2014'ten bu yana en yüksek seviyede gerçekleşerek iyimser tabloyu destekledi.

OECD büyüme tahminlerini revize etti.

OECD tarafından yayınlanan Ekonomik Görünüm Raporu'nda, 2017 yılına ait küresel büyüme tahmini 0,1 puanlık artışla %3,3'e yükseltildi. Raporda, Türkiye ekonomisi için 2016 yılı büyüme tahmini jeopolitik ve siyasi riskler gerekçe gösterilerek %3,9'dan %2,9'a indirildi. Diğer taraftan, hükümetin genişleyici maliye uygulamaları kapsamında tüketim harcamalarının 2017'de kademeli olarak artacağı varsayımıyla, 2017'de büyümenin %3,3'e yükseleceği öngörüldü.

HAFTALIK VERİLER

	25.Kas	2.Ara	Değişim		25.Kas	2.Ara	Değişim
BIST-100 Endeksi	74.363	73.391	-% 1,3 ▼	EUR/USD	1,0584	1,0670	% 0,8 ▲
2 Yıllık Gösterge Tahvil Faizi	%10,89	%10,93	4 bp ▲	USD/TL	3,4457	3,5170	% 2,1 ▲
ABD 10 Yıllık Tahvil Faizi	%2,37	%2,39	2 bp ▲	EUR/TL	3,6499	3,7510	% 2,8 ▲
EMBI+ (baz puan)	381	391	10 bp ▲	Altın (USD/ons)	1.183	1.177	-% 0,5 ▼
EMBI+ Türkiye (baz puan)	375	387	12 bp ▲	Petrol (USD/varil)	45,9	52,6	% 14,8 ▲

bp: baz puan

Öncü verilere göre imalat sanayiinde zayıf seyir sürüyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından yayınlanan verilere göre, imalat PMI Kasım'da 48,8'e gerileyerek imalat sanayiindeki daralmanın sürdüğüne işaret etti. Mevsimsel etkilerden arındırılmış verilere göre imalat sanayii üretimi ve alınan yeni siparişler Kasım'da düşüş kaydederken, son dönemde TL'de yaşanan sert değer kaybının girdi maliyetlerini artırarak üretimi olumsuz etkilediği görüldü.

Üretici fiyatlarında Kasım'da hızlı artış...

Yurt içi ÜFE (Yİ-ÜFE) Kasım'da önceki aya göre %2, bir önceki yılın aynı ayına göre %6,41 arttı. Bu dönemde sanayi sektöründe üretici fiyatları aylık bazda %2,41 artarken, elektrik ve gaz sektöründe %3,16 geriledi. Kasım ayında TÜFE ise bir önceki aya göre %0,52, bir önceki yılın aynı ayına göre de %7 arttı. Bu dönemde tüketici fiyatlarında aylık bazda en hızlı artış %3,89 ile giyim ve ayakkabı grubunda olurken, en sert düşüş ise %0,58 ile gıda ve alkolsüz içecekler grubunda gerçekleşti ([Enflasyon Gelişmeleri Raporumuz](#)).

Dış ticaret açığı Ekim ayında genişledi.

TÜİK verilerine göre Ekim'de ihracat yıllık bazda %3 azalırken, ithalat %0,5 arttı. Böylece, dış ticaret açığı yıllık bazda %13,2 artarak 4,2 milyar USD'ye yükseldi. Ocak-Ekim döneminde önceki yılın aynı dönemine göre ihracat %2,8, ithalat ise emtia fiyatlarındaki zayıf seyrin etkisiyle %5,8 düştü. Önümüzdeki dönemde, makroihtiyati tedbirlerin bir miktar gevşetilmesinin iç talebi ve dolayısıyla ithalatı destekleyebileceği, buna karşın TL'de son dönemde yaşanan hızlı değer kaybının ithalat üzerinde baskı yaratabileceğini düşünüyoruz. OPEC toplantısının ardından artan petrol fiyatlarının da dış açığı olumsuz yönde etkileyebileceğini öngörüyoruz ([Dış Ticaret Raporumuz](#)). Kasım ayında Gümrük ve Ticaret Bakanlığının resmi olmayan geçici verilerine göre yıllık bazda ihracat %9,9, ithalat %6,3 artış kaydetti.

TCMB PPK toplantı özetini açıkladı.

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) toplantı özetinde, toplam talepteki yavaşlamanın enflasyondaki düşüşü desteklediğini ancak, son dönemde küresel belirsizliklere paralel yaşanan döviz kuru hareketlerinin enflasyon görünümündeki iyileşmeyi sınırladığını belirtti. Raporda, Fed'in Aralık'ta faiz artırımına gitme olasılığının güçlenmesiyle, gelişmekte olan ülke finansal piyasalarında oynaklığın arttığına ve portföy çıkışlarının hızlandığına dikkat çekildi. Finansal koşulların öngörülenin ötesinde bir sıkılık göstermesi durumunda, TCMB'nin, zorunlu karşılıklar ve diğer likidite araçlarını destekleyici yönde kullanmaya devam edeceği vurgulandı. Öte yandan, vergi düzenlemelerinin enflasyon görünümüne etkilerinin yakından izleneceği ve para politikasında sadeleşme uygulaması konusunda enflasyon görünümünün belirleyici olacağı ifade edildi. TCMB alınan destekleyici teşvik ve tedbirlerin katkısıyla son çeyrekte iç talepte toparlanmanın başlamasını beklediklerini belirtti.

Yurt içi piyasalar...

Geçen hafta TL, dolar ve euro karşısında hızla değer kaybetti. Cuma günü gün içinde USD/TL 3,58'in, EUR/TL de 3,80'in üzerine çıkarak yeni rekorlara imza attı. Cuma günü öğleden sonra TL'nin bir miktar değer kazandığı gözlenirken, hafta kapanışında USD/TL ve EUR/TL sırasıyla 3,5170 ve 3,7510 seviyesinde gerçekleşti. Yaşanan gelişmeler paralelinde BIST-100 endeksi haftalık bazda %1,3 gerilerken, gösterge tahvilin faizi spot kapanışta %10,93 oldu. Cuma günü ayrıca Ekonomi Koordinasyon Kurulu (EKK) bir kez daha toplandı. Toplantı sonrasında yapılan yazılı açıklamada "Kamu maliyesi, bankacılık ve finans sektörü, reel sektör ve işgücü piyasasına yönelik olarak alınması gereken tedbirler kararlaştırılmış olup, teknik çalışmaların tamamlanmasını müteakip hafta içinde kamuoyu ile paylaşılacaktır" denildi.

Bu hafta EKK'nın ardından alınacak kararlara ilişkin gelişmeler ve TCMB Başkanı Çetinkaya tarafından açıklanacak olan 2017 yılında Para ve Kur Politikası yurt içi piyasalarca yakından takip edilecek. Ayrıca, ECB toplantısında alınacak kararlar ve İtalya'daki anayasa referandumunun etkileri izlenecek.

SEKTÖREL GELİŞMELER

Alkollü içki ve tütün ürünlerinde ÖTV artışı...

Alkollü içki ve tütün ürünlerinde Ocak ve Temmuz aylarında yapılan ÖTV düzenlemesi Ocak 2017 için öne çekilerek Aralık 2016 başında gerçekleştirildi. Böylece, Özel Tüketim Vergisi (ÖTV), alkollü içkilerde %10, tütün ürünlerinde ise %27,5 artırıldı. Vergi artışlarının, alkollü içeceklerin fiyatında %3-4 dolayında, tütün ürünlerinde ise %5-6 civarında fiyat artışı yaratacağı belirtildi. ÖTV düzenlemelerinin bütçeye yaklaşık 3,24 milyar TL katkı sağlaması, enflasyonda ise 26 baz puanlık artış yaratması bekleniyor.

Otomotiv pazarı Kasım'da büyüdü.

Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD) verilerine göre, Türkiye otomobil ve hafif ticari araç satışları Kasım'da önceki yılın aynı dönemine göre %44,6 artarak 122.309 adede ulaştı. Ocak-Kasım döneminde de satışlar yıllık bazda %3,7 artarak 841.808 adede yükseldi. Bu dönemde hafif ticari araç satışları %3,9 düşerken, otomobil satışları %6,2 arttı. Öte yandan, sektöre yönelik ÖTV artışlarının ve döviz kurlarındaki sert yükselişin, önümüzdeki dönemde otomotiv pazarına olumsuz yansımaları bekliyoruz.

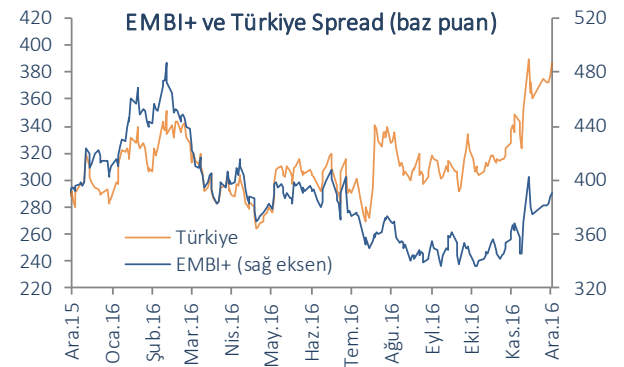
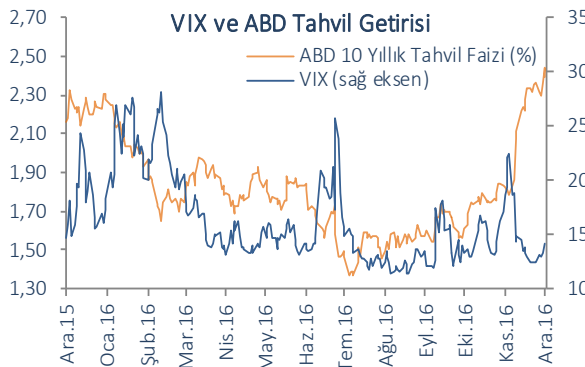
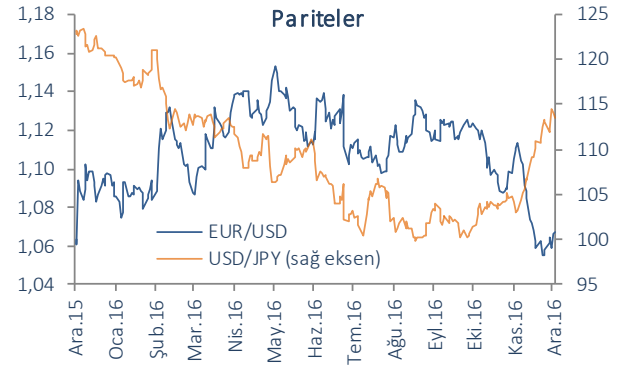
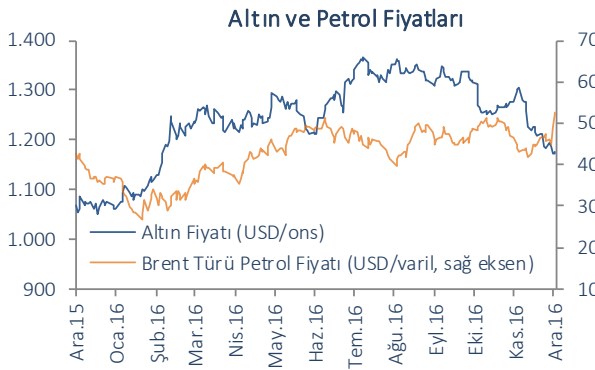
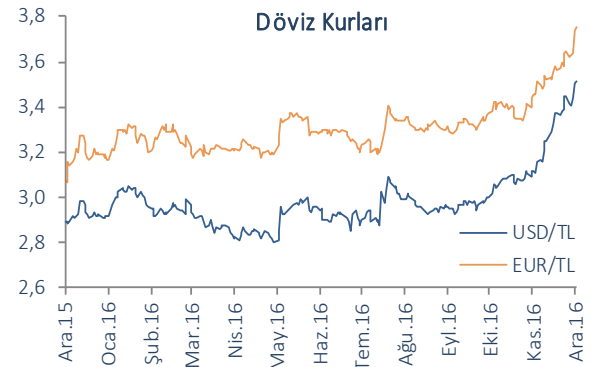
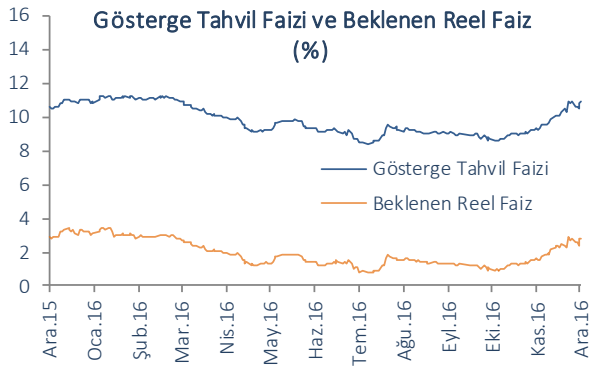
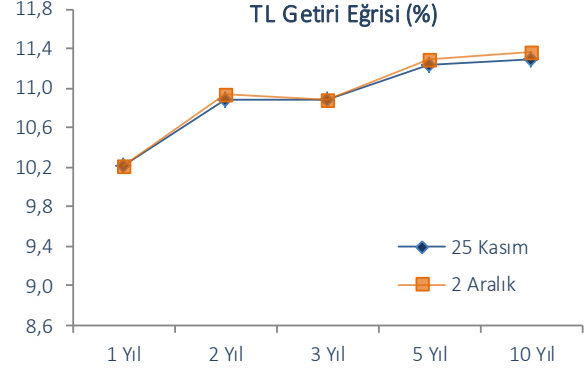
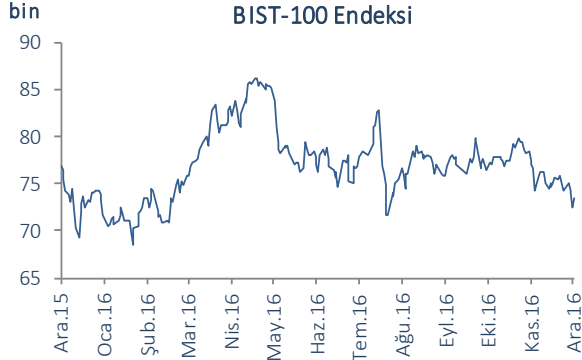
Turizmde kan kaybı devam ediyor.

Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı Ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre %25,8 gerilerken, Ocak-Ekim döneminde de yıllık bazda %31,4 azaldı. Milliyetlere göre ziyaretçi sayıları incelendiğinde, Rusya'dan ilk 10 ayda gelen ziyaretçi sayısının bir önceki yılın aynı dönemine göre %78 düştüğü dikkat çekti. Bu dönemde en fazla ziyaretçi gönderen ilk 3 ülke ise Almanya, Gürcistan ve İngiltere olarak sıralandı.

Kamu ihalelerinde TL kullanımı zorunlu hale geldi.

Yapılan resmi düzenleme ile kamu kurum ve kuruluşlarının 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki ihalelerde yalnızca Türk Lirası üzerinden teklif alması ve sözleşme yapması kararlaştırıldı. Söz konusu ihalelerde daha önce yabancı para birimi üzerinden de teklif alınıp sözleşme yapılabiliyordu. Bu kapsamda; Çerçeve Anlaşma İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, Mal Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği değiştirildi.

PIYASALARDAKİ GELİŞMELER

HAFTALIK VERİ GÜNDEMİ

		Dönemi	Piyasa Beklentisi
5 Aralık	TÜİK TÜFE	Kasım	aylık %0,52
	TÜİK Yi-ÜFE	Kasım	aylık %2
	ABD ISMHizmetler PMI	Kasım	55,3
	Euro Alanı Markit Hizmetler PMI	Kasım	
	Euro Alanı Perakende Satışlar	Ekim	aylık %0,9
6 Aralık	TCMB 2017 Yılı Para ve Kur Politikası Metni	-	-
	ABD Fabrika Siparişleri	Ekim	
	Euro Alanı GSYH Büyüme Verisi	2016 3. Çeyrek	
7 Aralık	Almanya Sanayi Üretimi	Ekim	
	Japonya GSYH Büyüme Verisi	2016 3. Çeyrek	
8 Aralık	TÜİK Sanayi Üretim Endeksi	Ekim	-
	ECB Para Politikası Toplantısı ve Faiz Kararı	Aralık	
	Çin İhracat Verisi	Kasım	
9 Aralık	ABD Michigan Tüketici Güven Endeksi (Öncü)	Aralık	
	Çin TÜFE	Kasım	
	Çin ÜFE	Kasım	

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem - Bölüm Müdürü
izlem.erdem@isbank.com.tr

Aslı Göksun Şat Sezgin - Uzman
goksun.sat@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Bora Çevik - Uzman
bora.cevik@isbank.com.tr

H. Erhan Gül - Müdür Yrd.
erhan.gul@isbank.com.tr

Ahmet Aşarkaya - Uzman
ahmet.asarkaya@isbank.com.tr

Dilek Sarsın Kaya - Uzman
dilek.kaya@isbank.com.tr

Ayşe Betül Öztürk - Uzman Yrd.
betul.ozturk@isbank.com.tr

Tüm yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.